

K výkladu na § 24 úst. listiny. Uložení peněžitého trestu podle § 159 tr. ř., poněvadž se svědek, byv obeslán, nedostavil, jest trestním stíháním ve smyslu § 24 úst. listiny, není jím však pouhé obeslání svědka pod pohrůžkou, že mu bude uložen peněžítý trest, jestliže se nedostaví.

Podle spisů zemského trestního soudu v Z. byl vyšetřujícím soudcem obeslán člen poslanecké sněmovny Národního shromáždění k svědeckému výslechu. Svědek byl obeslán na 18. září 1928, avšak k výslechu se nedostavil. Byl obeslán znovu na 29. září, a když se ani tentokráte nedostavil a doručení obsílky zpátečním lístkem bylo prokázáno, byl znovu obeslán pod pokutou 100 Kč a pohrůžkou předvedení na 11. října 1928.

Obsílka byla mu opět podle zpátečního lístku doručena, avšak svědek se opět nedostavil, omluvil se však podle záznamu ve spisech prací v parlamentě.

Byl tudíž znovu obeslán na 29. října. Nedostavil se opět, a byl, poněvadž doručení obsílky bylo řádně prokázáno, obeslán znovu na 13. listopad, opět pod pokutou 100 Kč a pohrůžkou předvedení. Poněvadž svědek se opět nedostavil a doručení obsílky bylo prokázáno, usnesl se vyšetřující soudce dne 16. listopadu 1928, že pokuta 100 Kč propadá a nařídil, aby byl vydán poplatkový lístek na 100 Kč ve prospěch podpůrného fondu trestanců věznice zemského trestního soudu v Z. Zároveň nařídil, aby svědek byl předveden na 23. listopad 1928. Došlo-li k předvedení, ze spisů patrně není. Avšak svědek byl dne 23. listopadu 1928 vyslechnut. S vymáháním pokuty bylo podle poukazu presidia zemského trestního soudu v Z. prozatím posečkáno.

Zmateční stížnost generální prokuratury na záštitu zákona, podaná do usnesení vyšetřujícího soudce ze dne 16. listopadu 1928, pokud jím členu poslanecké sněmovny Národního shromáždění jako svědku uložil podle § 159 tr. ř. peněžítý trest 100 Kč nevyžádav si souhlasu příslušné sněmovny Národního shromáždění, je oprávněnou.

Nutno především předeslati, že § 8 tr. ř. ukládá zásadně každému za povinnost, když k tomu bude vyzván, aby se dostavil před trestní soud, a tato všeobecná zásada jest zvláště ještě zdůrazněna ohledně svědků v § 150 tr. ř., podle něhož každý, kdo jest za svědka obeslán, jest povinen této obsílce vyhověti. Výjimku z této zásady stanoví zákon — nehledě k výsadám, jež jsou přiznány osobám požívajícím exterritoriality — podle ustanovení § 154 tr. ř. jen ohledně osob, jimž nemoc nebo neduživost brání, aby se dostavily k soudu, a jež proto mohou býti vyslech-

nuty ve svém bytě; není však zákonného ustanovení ani v trestním řádě, ani v jiném zákoně, jež by pro členy Národního shromáždění se zřetelem k této jejich funkci činilo nějakou výjimku z uvedené povinnosti a i Ústavní listina republiky Československé přiznává jim v § 26 pouze právo odepřítí za určitých tam uvedených modalit svědectví o věcech, které jim byly svěřeny jako členům Národního shromáždění, nezprošťuje je však povinnosti, dostaviti se k soudu na svědeckou obsílku. V tomto směru jsou tedy i členové Národního shromáždění postaveni úplně na roveň každému jinému obyvatele republiky.

Zákon se však nespokojuje s pouhým všeobecným ustanovením povinnosti každého občana dostaviti se k soudu na svědeckou obsílku, nýbrž poskytuje soudu v § 159 tr. ř. prostředky, jimiž plnění této povinnosti může býti vynuceno na neposlušném svědku, dovoluje a předepisuje zejména, aby svědek, který nevyhověl obsílce mu doručené, byl znovu obeslán pod pohrůžkou trestem peněžitým až do 200 Kč pro případ, že by se nedostavil a aby nedostaví-li se svědek přes to, neomluviv se platně, tento peněžitý trest byl mu vyšetřujícím soudcem uložen. I toto opatření připouští trestní řád zásadně proti každému, nemaje žádného ustanovení, jež by bránilo jeho použití proti určitým osobám, a nebylo by proto podle předpisů trestního řádu překážky, aby tohoto opatření bylo použito i proti členům Národního shromáždění.

Za to však se podává taková výjimka z imunitní ochrany, již požívají členové Národního shromáždění na základě Ústavní listiny Československé republiky a jež podle § 24 úst. list. záleží v tom, že k jakémukoliv trestnímu nebo disciplinárnímu stíhání člena Národního shromáždění pro jiné činy nebo opomenutí než ty, které jsou uvedeny v § 23 (totiž hlasování ve sněmovně nebo ve sněmovních výborech a výroky, učiněné tam při výkonu mandátu), jest třeba souhlasu příslušné sněmovny a odepře-li sněmovna souhlas, je stíhání navždy vyloučeno.

Z tohoto ustanovení plyne, že jest proti členu Národního shromáždění třeba souhlasu příslušné sněmovny v každém případě, kde jakýkoliv veřejný úřad v jakékoliv své zákonné působnosti zamýšlí učiniti proti členu Národního shromáždění takové opatření, které podle své povahy má za účel postihnouti ho trestem za jiné činy nebo opomenutí, než jsou ony v § 23 úst. listiny uvedené. Zákon tu nijak nevyznačuje, že by mu šlo jen o ochranu před stíháním za činy nebo opomenutí vyznačené v trestních zákonech jakéhokoliv druhu a v zákonech disciplinárních; tím, že chrání před jakýmkoliv trestním nebo disciplinárním stíháním za činy nebo opomenutí, má zřejmě na

zřeteli jakákoliv úřední opatření, jež mají postihnouti újmou nějakou jakožto trestem člena Národního shromáždění za jakékoliv činy nebo opomenutí, jež jsou ohroženy trestní sankcí. Vždyť § 24 úst. listiny mluví všeobecně o činech a opomenutích a o trestním nebo disciplinárním stíhání za ně, neomezujíc to, jak činily to dřívější rakouské ústavní předpisy na soudní stíhání, jímž ovšem v souhlasu s §§ 1 a 2 tr. ř. mohlo se rozuměti právě jen trestní stíhání podle předpisů trestního řádu, tudíž pro takové činy, které byly k souzení přikázány soudům, tudíž trestné činy kat exochén. Jakýmkoli trestním stíháním pro čin nebo opomenutí, jak se vyjadřuje § 24 ústavní listiny, je bezpochybně uložení každé újmy, jež má postihnouti přestupníka za to, že něco učinil nebo opomenul proti předpisům zákona, co jest ohroženo trestem. Nelze proto vylučovati z toho ani peněžité tresty za pořádková provinění podle předpisů trestního řádu, neboť i tu jde o takovou újmu a postižení jí jest uložení trestu, tudíž trestním stíháním v onom širším významu, jenž odpovídá použitému zákonnému vyznačení »jakémukoliv«.

Nelze tu přehlédnouti ani všeobecné ustanovení § 7 tr. ř., podle něhož i peněžité tresty, uložené podle předpisů trest. řádu, mají se v případě nedobytnosti přeměnit v tresty vězení, dokonce dosti přísné, za 10 Kč 1 den. Mohl by tudíž takový peněžitý trest ve svých důsledcích postihnouti člena Národního shromáždění dokonce v nerušeném výkonu jeho mandátu a jest proto vhodno i u nich se zřetelem na široké znění Ústavní listiny vyloučiti ono nebezpečí, jež jest uznaně důvodem immunity členů zákonodárných sborů, že by oni bez kontroly odůvodněnosti a závažnosti úředních zakročení proti jich osobní svobodě mohli býti ve výkonu svých mandátů zkracováni v takových případech, kde před významem jejich zákonodárné funkce ustupuje do pozadí případný menší zájem, spojený s oním úředním zakročením proti nim, ba dokonce, že by takové zakročení mohlo míti ráz anebo aspoň budití dojem úmyslného zbavování člena Národního shromáždění jeho zákonodárné funkce, kdyby příslušným zákonodárným sborem nemohlo býti kontrolováno. I tato možnost přeměny pořádkových peněžitých trestů v trest na svobodě nasvědčuje tedy úmyslu zákonodárce, aby i uložení pořádkových trestů zahrnuto bylo pod pojem jakéhokoliv trestního stíhání, k němuž se vyžaduje souhlasu příslušné sněmovny.

Dlužno tedy jen zkoumati, zda takového rázu jest i peněžitý trest uvedený v § 159 tr. ř., aby byla správně rozřešena otázka, zda a pokud jest třeba souhlasu příslušné sněmovny k použití opatření, o něž tu jde.

Zákon, upravuje zabezpečení svědkovi uložené povinnosti, aby se k soudu dostavil, vychází z předpokladu, že každý dobrovolně splní tuto povinnost a nečiní proto (vyjímaje naléhavé případy podle třetí věty § 159 tr. ř.) žádných opatření k vynucení zmíněné povinnosti svědkovy. Teprve když se svědek nedostaví, dovoluje a předpisuje zákon, aby bylo použito psychického nátlaku na svědky, a to mezi jiným pohrůzkou peněžitým trestem až do 200 Kč pro případ, že by se předvolaný opětně bez omluvy nedostavil. Toto zákonem předepsané opatření má svědka donutiti, aby se k soudu dostavil a nemá tudíž prozatím jiného rázu nežli ráz donucovací. Jinak však má se věc, když se svědek přes toto nové obeslání opětně bez omluvy k soudu nedostaví a když soudce důsledkem toho ukládá nedostavivšímu se svědku podle druhé věty § 159 tr. ř. peněžitý trest, jímž mu bylo před tím pohroženo pro případ, že by se nedostavil. Neboť při tomto opatření, jež zákon sám výslovně nazývá »trestem«, ustupuje účel donucovací již zcela do pozadí, když se od něho již nečiní závislým dostavení se svědkovo. Uložený peněžitý trest jest ve své podstatě skutečně trestem za svědkovu neposlušnost, již oproti zákonu a soudu projevil tím, že nesplnil povinnost, kterou zákon a soud po něm požadoval. Již při pohrůžce tímto trestem jest samou textací zákona stanoven beze vší pochyby ráz tohoto opatření jako skutečného trestu za nedostavení se svědkovo, neboť zákon hrozí tímto trestem pro případ, že by se předvolaný nedostavil; trest ten má tedy vztah jedině k tomu, že svědek se již nedostavil a tím se provinil proti předpisu zákona a nařízení soudu a zasloužil tedy trest, kterým v zákoně jest sankcionováno toto provinění svědkovo. (Viz též Storch »Řízení trestní«, II., str. 203.) Z toho však vysvítá, že uložení peněžitého trestu za předchozí nedostavení se svědkovo jest trestním stíháním v onom širokém v § 24 úst. list. stanoveném významu, jak byl shora osvětlen, a že jest proto k němu třeba souhlasu příslušné sněmovny, jedná-li se o potrestání člena Národního shromáždění. Zbývá jen ještě otázka, zda souhlasu toho jest třeba již k obeslání člena Národního shromáždění pod vyhrůzkou peněžitým trestem, aneb teprve při uložení trestu. Než vzhledem k tomu, že obeslání svědka pod pohrůzkou peněžitým trestem jest pouhým prostředkem donucovacím, pouhou pohrůzkou, že svědek, kdyby předvolání znovu neuposlechl, bude stíhán pro tuto novou neposlušnost, že však není samo o sobě ještě trestním stíháním, ježto nikdo nemůže býti stíhán pro čin, jež dosud nespáchal, nelze o tom pochybovati, že obeslání člena Národního shromáždění pod pohrůzkou peněžitým trestem nevyžaduje ještě souhlasu pří-

slušné sněmovny, jehož jest tedy třeba teprve při uložení trestu.

Po formální stránce se jen podotýká, že propadnutí peněžitého trestu, jak naň uznal vyšetřující soudce, jest právě jeho »uložením« podle rčení, jehož používá § 159 tr. ř.

Rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně ze dne 21. března 1929, čj. Zm I 19/29.

L I T E R Á R N Í Z P R Á V Y .

Slovník veřejného práva československého. Seš. X. a XI. Hned, jakmile Slovník začal vycházeti a přinesl některá hesla většího rozsahu, bylo námi na to poukázáno, že význam Slovníku shledávati sluší v tom, že bude přinášeti i nadále ucelené statě z nejrůznějších oborů práva veřejného a dá tím čtenáři možnost podrobných informací o praktických i teoretických poznatcích práva toho. Jako pádný doklad těchto předpovědí poskytuje nám sešit X. Slovníku ve svých heslech: *Honební právo a horní právo*. Hoetzel ve svém objemném článku (str. 722—748) podává nám nejen přehledný obraz o českém, moravském a slezském právu honebním, nýbrž uvádí nás do sféry práva uherského, které podnes platí na Slovensku a v Podkarp. Rusi. Hoetzel vylicuje celý systém všech uvedených zákonů honebních co do pramenů, honebních obvodů, honebního společenstva a honebního výboru, náhrady škody od zvěře a výkonem myslivosti způsobených, dále honebně-policejních a trestních předpisů, pronájmu honitby, správy, resp. pronájmu obecní honitby, vytyčuje zvláštní právní stanovisko, které zaujímá náš nejvyšší správní soud oproti judikatuře býv. rak. soudu správního co do základu práva honebního. Kdežto totiž rak. spr. soud viděl základ honebního práva nikoli v držbě, nýbrž ve vlastnictví a že záleží na knihovním, nikoli faktickém stavu, hájí náš n. s. s. názor, že za základ honebně-právních relací stačí pouhá držba, ježto i drobné pachtýře, kteří určitých pozemků jako pachtýři užívali, je tedy ve své moci měli, kteří podle § 12 zák. č. 318/19 Sb. z. a n. ohlásili nárok na přidělení do vlastnictví, jejichž nárok byl soudem podle § 17 uznán, kteří složili podle § 21 cenu přijímací a tím projevíli svou vůli míti nemovitosti za své, sluší považovati nejméně za držitele podle § 209 o. z. o. Podle Hoetzela názor tento stojí spíše pod vlivem úvah slušnosti nežli delibérací ryze juristických. Správní úřady stavějí se tu před obtíž-